TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 2061
Tarih : 20-10-2026

10/4799

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de koyun yününün ekonomik değerini kaybetmesinin nedenlerinin, üreticilerin karşı karşıya kaldığı maliyet ve pazarlama sorunlarının, yünün toplanması, sınıflandırılması ve işlenmesine yönelik altyapının mevcut durumunun, hayvancılık ile tekstil sanayisi arasındaki üretim zincirindeki sorunların ve özellikle küçükbaş hayvancılığın yoğun olduğu illerde koyun yününün yerel üretim, istihdam ve katma değere dönüştürülmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Küçükbaş hayvancılık, Türkiye'nin tarımsal üretiminde önemli bir yere sahiptir. Diyarbakır, Van, Muş, Bitlis, Hakkari, Ağrı, Şırnak, Siirt, Mardin ve Batman gibi illerde ise kırsal nüfusun temel geçim kaynakları arasında yer almaktadır. TÜİK verilerine göre Türkiye'de koyun sayısı 2025 yılında bir önceki yıla göre yüzde 5,9 artarak 46 milyon 689 bin başa, toplam küçükbaş hayvan sayısı ise yüzde 5,4 artarak 57 milyon 874 bin başa ulaşmıştır.

Bu büyüklükteki hayvan varlığı önemli miktarda koyun yünü üretimini beraberinde getirmektedir. Buna karşın küçükbaş hayvancılığın yoğun olduğu illerde üreticilerin kırkım sonucu elde ettikleri yüne alıcı bulmakta güçlük çektiği, satıştan elde edilen gelirin kimi durumlarda kırkım, toplama ve nakliye maliyetlerini karşılamadığı belirtilmektedir. Van'da son dönemde tonlarca koyun yününün satılamadığı için yakıldığı, çöpe atıldığı veya doğaya bırakıldığına ilişkin haberler, uzun süredir devam eden sorunu yeniden gündeme taşımıştır.

Sorunun geçmiş yıllarda kamu kurumlarının çalışmalarına da yansıdığı görülmektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2023 yılında Van, Muş, Bitlis ve Hakkari illerini kapsayan "Yün İşleme Tesisi Fizibilite Raporu" hazırlanmıştır. Raporda bölgedeki "atık yapağı sorunu" tespit edilmiş ve mevcut yapağının ekonomik değere dönüştürülmesi amacıyla Van'da yün işleme tesisi kurulmasının uygunluğu incelenmiştir. Sorunun kamu kurumlarınca tespit edilmesinin üzerinden üç yıl geçmesine rağmen koyun yününün atık haline gelmeye devam etmesi, yürütülen çalışmaların sonuçlarının değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Hayvan yetiştiriciliğinden elde edilen yünün üreticiden toplanması, kalite ve kullanım alanlarına göre sınıflandırılması, yıkanması, işlenmesi ve sanayiye ulaştırılması birbirini tamamlayan aşamalardır. Bu aşamalarda yaşanan kopukluklar üreticinin elindeki hammaddenin ekonomik değerini düşürmektedir. Yerli yünün niteliği ve standardizasyonu, işleme kapasitesi, üretici örgütlerinin pazarlamadaki konumu, tekstil sanayisinin hammadde tercihleri ve sentetik lif kullanımının etkileri bu kapsamda birlikte incelenmelidir.

Türkiye'nin sahip olduğu tekstil üretim kapasitesi ile yerli koyun yününün önemli bir bölümünün ekonomik olarak değerlendirilememesi arasındaki ilişki de araştırılmalıdır. Üretimin yoğun olduğu illerde yünün yerinde işlenmesine yönelik kapasitenin geliştirilmesi, kırsal alanda yeni gelir ve istihdam olanakları yaratma potansiyeli taşımaktadır. Üretici birlikleri ve kooperatiflerin güçlendirilmesi ile bölgenin geleneksel dokumacılık birikiminin güncel üretim ve pazarlama imkanlarıyla buluşturulması da bu potansiyelin değerlendirilmesinde önem taşımaktadır.

Mevcut destekleme politikaları bu çerçevede değerlendirilmesi gereken bir diğer başlıktır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tiftik üretiminin teşvik edilmesi amacıyla 2007 yılından bu yana ürün bazlı destek uygulanmakta, üreticinin ürününü kayıtlı yün işleme tesisleri, kooperatifler ve yetiştirici birlikleri üzerinden pazarlamasını teşvik eden bir sistem işletilmektedir. Benzer toplama, örgütlenme, işleme ve pazarlama mekanizmalarının koyun yünü açısından uygulanabilirliğinin araştırılması, üreticilerin yaşadığı sorunlara kalıcı çözümler geliştirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Satılamayan koyun yününün yakılması veya dere yataklarına, meralara ve doğal alanlara bırakılması ekonomik kaybın yanında çevresel sorunlara da yol açmaktadır. Üretimi için emek ve kaynak harcanan bir hammaddenin atığa dönüşmesi, tarım, sanayi, ticaret, çevre ve kırsal kalkınma politikalarının eşgüdüm içinde ele alınmasını gerektirmektedir.

Türkiye'de koyun yününün ekonomik değer kaybının nedenlerinin ortaya çıkarılması, üreticilerin maliyet ve pazarlama sorunlarının belirlenmesi, işleme altyapısındaki eksikliklerin tespit edilmesi, bugüne kadar yürütülen kamu çalışmalarının sonuçlarının değerlendirilmesi ve özellikle küçükbaş hayvancılığın yoğun olduğu bölgelerde yünün üretici geliri, yerel üretim ve istihdama dönüştürülmesini sağlayacak politikaların belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	